

Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)				
	Financiën	Beleid	Governance	Organisatie
<u>Asten</u>	Besparings- of bezuinigingsmaatregelen ontbreken in de begroting. Mogelijk zou dit een verhoging van het uurtarief kunnen voorkomen. Deze verhoging is niet wenselijk (mede door de verhoging van de ziekteverzuimnorm en de tijdelijke opslag). In de meerjarenbegroting ontbreekt een overzicht met betrekking tot de door de gemeente te betalen bijdragen voor de jaren 2025-2027.			Worden graag actief op de hoogte gehouden over verdere ontwikkelingen.
<u>Bergeijk</u>	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.
<u>Best</u>	Stemt in met de zienswijze, met de volgende aandachtspunten: 1. het is onduidelijk waar de extra middelen voor een 'fitte organisatie' voor worden ingezet. Dit vraagt om nadere toelichting en de opslag pas te verwerken in het uurtarief als het Algemeen Bestuur heeft ingestemd. 2. verzoek om de overhead kosten aan te passen naar het niveau van 2023 en het uurtarief hierop aan te passen.			
<u>Bladel</u>	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.
<u>Cranendonck</u>	De stijgende kosten, door inflatie en ziekteverzuim zijn begrijpelijk. Toch het verzoek om kritisch naar de eigen uitgaven te kijken. Wij kunnen niet instemmen met deze tijdelijke toename van € 0,95 per uur omdat wij vinden dat er eerst een gedegen plan moet liggen en daarna pas om financiële middelen gevraagd moet worden.		De gemeenteraad van Cranendonck heeft in het verleden meermaals aandacht gevraagd en opgeroepen om efficiencymaatregelen te nemen. In 2022 is hier naar tevredenheid uitvoering aan gegeven.	
<u>Deurne</u>	Bespaarmaatregelen en/of taakstellend bezuinigingen ontbreken in de overwegingen. Mogelijk kunnen deze een verhoging van het uurtarief voorkomen. In de meerjarenbegroting ontbreekt een overzicht met betrekking tot de door de gemeente te betalen bijdrage voor de jaren 2025-2027.			Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk welke maatregelen zijn voorzien om het ziekteverzuim tegen te gaan en hoe hierop wordt gestuurd.
<u>Eersel</u>	Geen zienswijze, alleen eigen begrotingswijziging i.v.m. storting.			
<u>Eindhoven</u>	Dringt aan op een toelichting op welke wijze aan de financiële consequenties van de meerjarenvisie invulling wordt gegeven, met een duidelijke onderbouwing. Dringt aan op een toelichting en financiële onderbouwing, wanneer er in de toekomst begrotingswijzigingen moeten worden doorgevoerd. Dringt aan op actief te blijven sturen op een efficiënte uitvoering van haar taken en de organisatiekosten te beheersen en te bewaken.	Vindt het belangrijk dat de taken de komende jaren robuust en kwalitatief kan blijven uitvoeren. Verwachten van de gemeenschappelijke regelingen goede onderlinge synergie in de bijdrage aan de opgaven van de Omgevingswet en het bereiken van resultaat op de door gemeente		Vraagt om het ziekteverzuim verder te onderzoeken en terug te dringen. Heb hierbij aandacht voor de medewerkers, bied een goede en veilige werkomgeving en stel de juiste randvoorwaarden zodat zij hun werk kwalitatief goed en plezierig kunnen doen. Hierover graag informeren. verwachten blijvende aandacht voor optimalisering van efficiency, en de raad te informeren over wat daartoe is gedaan en wordt bereikt.

		Eindhoven in de Omgevingsvisie (juni 2020) vastgestelde doelen “Gezonde en toekomstbestendige stad” en “Sociaal en inclusief”.		
<u>Geldrop-Mierlo</u>	Stemt in met de herziene begroting 2023 en ontwerpbegroting 2024 en zal geen zienswijze indienen.			
<u>Gemert-Bakel</u>	Stemt <u>NIET</u> in met herziene begroting 2023 en ontwerpbegroting 2024. Besparings- of bezuinigingsmaatregelen ontbreken in de begroting. Mogelijk zou dit een verhoging van het uurtarief kunnen voorkomen. Deze verhoging is niet wenselijk (mede door de verhoging van de ziekteverzuimnorm en de tijdelijke opslag). In de meerjarenbegroting ontbreekt een overzicht met betrekking tot de door de gemeente te bepalen bijdragen voor de jaren 2025-2027.			
<u>Heeze-Leende</u>	Zorgen om kostenstijgingen.			
<u>Helmond</u>	Stemt in met de herziene begroting 2023 en ontwerpbegroting 2024. Om uitputting van de algemene reserve te voorkomen, verzoeken wij de risico's periodiek te monitoren en de resultaten onder de aandacht te brengen van het Algemeen Bestuur.	Het is niet gelukt het volledige milieuwerkprogramma uit te voeren. Verzocht wordt om de werkzaamheden goed te monitoren en ons daarover tijdig, proactief en transparant te informeren.		Wijst op het belang van een duidelijk verzuimbeleid en dit structureel uit te voeren om het ziekteverzuim tegen te gaan. Het is onvoldoende duidelijk welke maatregelen zijn toegepast om het verzuim tegen te gaan en hoe hierop gestuurd wordt. Verzocht wordt om dit inzichtelijk te maken.
<u>Laarbeek</u>	Verwachten dat er blijvend aandacht is voor het beheersbaar houden en niet verder op laten lopen van de kosten op een aantal onderwerpen: 1. organisatieontwikkeling: waarbij niet alleen gekeken wordt naar overhead maar ook declarabele uren. 2. hoge ziekteverzuim terugdringen 3. optimaliseren samenspel Omgevingsdienst met de deelnemende gemeente, door tijdig te informeren over zaken die financiële consequenties hebben voor de begroting.			
<u>Nuenen c.a.</u>	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.
<u>Oirschot</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Reusel-De Mierden</u>	Stemt in met de begroting en dient geen zienswijze in.			
<u>Someren</u>	Besparings- of bezuinigingsmaatregelen ontbreken in de begroting. Mogelijk zou dit een verhoging van het uurtarief kunnen voorkomen. In de meerjarenbegroting ontbreekt een overzicht met betrekking tot de door de gemeente te bepalen bijdragen voor de jaren 2025-2027.			Het hoge ziekteverzuim zorgt voor zorgen en daardoor ondervinden ze overlast in de uitvoering van de werkzaamheden. Uit de begroting blijkt niet voldoende wat er nu concreet aan gedaan wordt om tot een fitte uitvoering te komen. Graag ontvangen ze hierover een plan van aanpak.
<u>Son en Breugel</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.

<u>Valkenswaard</u>	Adviseren positief over de voorgestelde versterking van het weerstandsvermogen tot €1,2 miljoen in 2023. Hierbij zouden nog kleine bijstellingen kunnen plaatsvinden. Verzoeken het weerstandsvermogen binnen afzienbare termijn te verhogen tot €1,5 miljoen. Zijn akkoord met de opslag voor het uurtarief. De vraag is hoe tijdelijk dit zal zijn. De uitwerking van de tijdelijke opslag vraagt om een concretisering van de maatregelen die hieruit bekostigd worden. Wij verzoeken u een structurele realistische norm op te nemen betreffende declarabiliteit en ziekteverzuim. Deze norm is vanaf 2024 1.336. Er is een tijdelijke opslag opgenomen van €2.05 in het uurtarief (hoger ziekteverzuim van 6%) waardoor de declarabiliteitsnorm daalt naar 1.306 uren. De vraag is in hoeverre de opslag tijdelijk is.			
<u>Veldhoven</u>				Hier zien we het uurtarief behoorlijk toenemen. Weliswaar met de verwachting dat dit deels tijdelijk is. De toename is onder andere een gevolg van het hoge ziekteverzuim. Wij waarderen het project Fitte organisatie dat in de begroting is aangekondigd. Wij verwachten dat de volgende onderwerpen in dit project aan bod komen: · Wat voor organisatie wil de ODZOB waarom zijn? · Wat voor organisatie is de ODZOB nu? · Een plan hoe te komen tot de organisatie die de ODZOB wil zijn. Uiteraard heeft het hoge ziekteverzuim een belangrijke plaats in dit project. Ook zijn wij benieuwd naar de andere oorzaken dan ziekteverzuim waardoor de fitheid van de organisatie onder druk staat. Daarnaast vinden wij ook een kerntakendiscussie een onmisbaar onderdeel van dit project. Tot slot zorgt de CAO ontwikkeling ervoor dat de productiviteit verder daalt. Dit zorgt ervoor dat er meer mensen nodig zijn om de productieve uren te realiseren. En u hanteert het uitgangspunt dat de formatie voor Overhead 20% van de totale formatie is. Hiermee zijn wij het niet eens. Zo geeft de dalende productiviteit door de CAO geen extra inspanningen op het gebied van Overhead. Wij verwachten dat u de Overhead aanpast naar het niveau van de 2023 en het uurtarief verlaagt.
<u>Waalre</u>	Constateren dat de herziene begroting van 2023 en de ontwerpbegroting van 2024 realistisch zijn opgesteld. Hechten belang aan een fitte organisatie dus stemmen in met tijdelijke tariefsopslag van €3,- per uur.			Verzoeken om een terugkoppeling te geven over de resultaten met betrekking tot het terugdringen van het ziekteverzuim en het verhogen van de declarabiliteit. Daarnaast verzoeken ze om de resultaten te vergelijken met andere (Brabantse) Omgevingsdiensten.

	Financiën	Beleid	Governance	Organisatie
<u>Asten</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Bergeijk</u>			Geen wensen en bedenkingen op voorgenomen besluit van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Zuid Oost tot oprichting van en deelname aan de Stichting Waarborgfonds veiligheidsregio's.	
<u>Best</u>	Stemt in met begroting - extra lasten onontkoombaar i.v.m. indexering en aangepaste kostenverdeling.			
<u>Bladel</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Cranendonck</u>	Bedenkingen over de bijstelling van de incidentele bijdrage van €600.000 euro, veel aandacht financiële onzekerheden, mogelijk toekomst opnieuw bijdrage. Voorkeur totale bedrag in een keer opnemen in begroting. Evt. lopende het jaar het bedrag anders te alloceren. Mogelijke begrotingswijziging voor 2024 voorkomen.			
<u>Deurne</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Eersel</u>	Geen zienswijze, alleen eigen begrotingswijziging i.v.m. storting.		Geen wensen en bedenkingen op voorgenomen besluit van het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Brabant-Zuid Oost tot oprichting van en deelname aan de Stichting Waarborgfonds veiligheidsregio's.	
<u>Eindhoven</u>	stemmen in met de verhoging van de gemeentelijke bijdrage vanaf 2023, als gevolg van de effecten van de inflatie. De voorgelegde kostenstijgingen zijn door u grondig uitgezocht op basis van realisatie en toegelicht. In onze financiële huishouding leiden hogere kosten van inflatie bovenop de index die in het gemeentefonds wordt meegenomen tot vormen van bezuiniging of lastenverhoging. Voor de VRBZO nu niet aan de orde is, maar bij toename in de komende jaren mogelijk wel. Verzoeken om de huidige ontwikkelingen van kosten te blijven monitoren en bij toekomstige additionele kostenstijgingen deze te voorzien van een advies en daarbij ook te kijken naar de mogelijkheden van een eigen bijdrage c.q. bezuinigingsvoorstel. stemmen niet in met de structurele verhoging van de bijdrage vanaf 2024 met €195.215 als gevolg van het effect op de verdeelsleutel (stijging aandeel gemeente Eindhoven van 34,41% naar 34,79%) van de herijking van het gemeentefonds. Nieuwe verdeelmodel Gemeentefonds nog niet geheel doorgevoerd, Eindhoven aan inkomstenkant de middelen nog niet gekregen. Na evaluatie herijking in 2025 de verdeelsleutel vaststellen.	Verwachten wij van de gemeenschappelijke regelingen goede onderlinge synergie in de bijdrage aan de opgaven van de Omgevingswet en het bereiken van resultaat op de door gemeente Eindhoven in de Omgevingsvisie (juni 2020) vastgestelde doelen “Gezonde en toekomstbestendige stad” en “Sociaal en inclusief”.		Verwachten blijvende aandacht voor optimalisering van efficiency, en de raad te informeren over wat daartoe is gedaan en wordt bereikt.

<u>Geldrop-Mierlo</u>	Er is echter alleen sprake van correcties in verband met loon- en prijsontwikkelingen en een gewijzigd aandeel in de gemeentelijke bijdrage. De gevraagde aanvullende indexering is reëel en derhalve acceptabel.			
<u>Gemert-Bakel</u>	Antwoord op de vragen: • zijn er initiatieven vanuit de VRBZO om kosten te besparen? En zo ja, komt hiervoor nog een moment om deze af te wegen? • zijn er vanuit het Dagelijks Bestuur initiatieven om bij de Minister aandacht te vragen voor deze haast onontkoombare cao- en prijsverhogingen en de compensatie daarvan voor gemeenten?			
<u>Heeze-Leende</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Helmond</u>	Onze zienswijze op deze begroting is positief. Er is echter alleen sprake van correcties in verband met loon- en prijsontwikkelingen en een gewijzigd aandeel in de gemeentelijke bijdrage. De gevraagde aanvullende indexering is reëel en derhalve acceptabel.		Geen wensen en bedenkingen ten aanzien van de oprichting van en deelname aan de stichting waarborgfonds veiligheidsregio's.	Ons regelmatig op de hoogte te stellen van de vorderingen die u maakt met de verdere uitvoering van de Visie 2025 en de begroting 2024.
<u>Laarbeek</u>	Staan achter voorgenomen wijzigingen in de begroting en hebben geen aanvullende wensen voor - danwel bedenkingen tegen- de voorgestelde ontwerpbegroting 2024.	Wij van mening zijn dat er steeds meer gestuurd zal moeten worden op de eigen verantwoordelijkheid van de burger. De huidige ontwikkelingen maken dat niet alle risico's op voorhand uitgesloten danwel ondervangen kunnen worden, er zal zodoende meer acceptatie moeten komen voor het gegeven dat er altijd onvoorzienbare risico's binnen onze samenleving zullen zijn.		
<u>Nuenen c.a.</u>	Stemmen in met de verhoging van de gemeentelijke bijdrage vanaf 2023, alleen sprake van correcties in verband met loon- en prijsontwikkelingen en een gewijzigd aandeel in de gemeentelijke bijdrage. Wij achten de gevraagde aanvullende indexering reëel en derhalve acceptabel.			
<u>Oirschot</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Reusel-De Mierden</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Someren</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Son en Breugel</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Valkenswaard</u>	Er is geen aanleiding een inhoudelijk zienswijze in te dienen.	Er is geen aanleiding een inhoudelijk zienswijze in te dienen.	Er is geen aanleiding een inhoudelijk zienswijze in te dienen.	Er is geen aanleiding een inhoudelijk zienswijze in te dienen.

<u>Veldhoven</u>			Wij hebben geen wensen en bedenkingen over de oprichting van deze stichting.	Ten aanzien van hoofdstuk 2: algemene inhoudelijke onzekerheden: Wij vragen u deze ontwikkelingen scherp te volgen en ons tijdig geïnformeerd, aangehaakt en betrokken te houden.
<u>Waalre</u>	Belangrijk is dat de VRBZO zich houdt aan de minimale eis van de algemene reserve met een begrotingstotaal tussen de 60 mln. en 80 mln., en dus €2.400.000 zou moeten bedragen. Dat is nu niet het geval.			

	Financiën	Beleid	Governance	Organisatie
<u>Asten</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Bergeijk</u>	Om uitgebreidere invulling en uitvoeringskracht en programmatische aanpak te versterken, 12 fte uitbreiding €1,455 mln. Artikel 3.2 beleidsregel stimuleringsfonds MRE, max. 3 jaar uit fonds. Betekent geen structurele verplichtingen aangaan via financiering stimuleringsfonds, andere financieringsbron na 3 jaar. Als structurele dekking financiering vanuit inwonerbijdrage moet komen, discussie hierover eerder voeren. Concept begroting 2024 aandacht voor de structurele financiering uitbreiding.	Succes bij de verdere concretisering van brede welvaart en andere thema's.	Wel opmerking geen zienswijze: onafhankelijke ontwikkeling, advisering en uitvoering van de opgaven te garanderen dient extra formatie te worden betrokken uit verschillende organisaties.	
<u>Best</u>	Extra FTE maar we zien geen extra huisvestingskosten.			Gezamenlijke ambities onderschreven door Best, maar om de ambities, opgaven, doelen en afspraken te realiseren staan ook de subregio en individuele gemeenten aan de lat. Daar zit uitvoeringskracht. MRE organisatie groeien met 12 Fte is die wel nodig voor realiseren ambitie. Taken met meer tactisch of operationeel karakter beter aan de subregio's of aan gemeente over te laten. Op thema wonen en ruimte voor MRE nieuw heeft SGE al goede aanpak en overlegstructuur liggen. De begrote 3,0 FTE hiervoor vraagt om toelichting. De benodigde formatie voor het Stimuleringsfonds blijft gelijk (2,0). U stelt ook voor om structureel € 675.000,- te onttrekken aan het fonds om de financiering van extra formatie te dekken. Hoort bij een substantieel kleiner fonds ook niet een beperkter fondsmanagement? Hoe reëel is het in de huidige arbeidsmarkt de juiste expertise te vinden?
<u>Bladel</u>		Samenhang tussen thema's voldoende aandacht in werkprogramma, maar komen onvoldoende tot uiting in concrete acties of maatregelen. Concrete acties en maatregelen nader te beschrijven in werkprogramma.		
<u>Cranendonck</u>	Instemming met de FTE-uitbreiding.	Borging thema brede welvaart binnen de programma's van MRE. Sociaal Domein nu geen eigen programma binnen MRE-samenwerking. Vanuit de huidige 5 programma's wel verbinding zoeken met deze beleidsvelden en betrekken vakinhoudelijke portefeuillehouders onontbeerlijk.		

<u>Deurne</u>		Wonen: Voor ruimte en wonen (en m.n. wonen) is de insteek sterk gericht op ‘bouwen’ terwijl ‘brede welvaart’ om een verbreding vraagt. Het is onvoldoende als alleen vanuit het deelprogramma ‘brede welvaart’ een ‘afwegingskader’ wordt opgesteld. Het valt op dat het Woningfonds als activiteit is ondergebracht onder het programma Economie – doorontwikkeling mainport. Het betreft inderdaad private middelen vanuit bijvoorbeeld ASML, maar de vraag is of deze plaatsing een juiste keuze is.	De verbinding en samenhang tussen de verschillende onderdelen/thema’s blijft een aandachtspunt in het werkprogramma.	Achten we de voorgestelde uitbreiding van de formatie ruimte en wonen met 3 absoluut noodzakelijk. De 1 fte wonen is verklaarbaar vanuit de gekozen (beperkte) insteek voor wonen, maar te laag als ‘brede welvaart’ leidend is.
<u>Eersel</u>		Een zienswijze op het concept Werkprogramma 2023-2024 voor de programma’s regionale strategie en samenwerking, ruimte en wonen, mobiliteit, energietransitie en economie; wel zienswijze programma landelijk gebied, verduidelijking pag. 34 en 35, zienswijze over samenhang thema's ruimte en wonen, mobiliteit, energietransitie, economie en landelijk gebied.		
<u>Eindhoven</u>	Ondersteunen de voorgestelde wijze van financiering doorerschikking van de inwonersbijdrage en externe financiering.	Het werkprogramma sluit goed aan bij de ambities en prioriteiten van de gemeente Eindhoven. Ondersteunen dan ook het voorliggend concept werkprogramma 2023 -2024. Wel specifieke inhoudelijk aandachtspunten, waarvan gevraagd wordt deze bij uitvoering mee te nemen: ruimte en wonen: balans landelijk -stedelijk gebied, integraal meenemen bedrijventerreinprogrammering en de samenhang met het bereikbaarheidsvraagstuk mobiliteit: snel inrichten programmabureau voor de benodigde coördinatie is cruciaal. Ook aandacht voor schone lucht. energietransitie: vragen onderscheid te maken tussen strategische samenwerking op het thema energietransitie en de uitvoering van de RES economie: breed perspectief versterking fysieke leefomgeving, niet alleen thema's ruimte en wonen ook bereikbaarheid en energietransitie landelijk gebied: gezamenlijk toe te werken naar concrete resultaten op stikstofproblematiek. regionale strategie en samenwerking: regionaal perspectief en gezamenlijk beeld brede welvaart zal hier aan bijdragen. Aanhaking en betrokkenheid van raden is hierin cruciaal evenals pragmatische aanpak.		Onderschrijven de noodzaak voor de versterking van de MRE organisatie om de urgente opgaven en versnelling in de uitvoering te realiseren.

<u>Geldrop-Mierlo</u>	Zorgen over de financiering van de formatie-uitbreiding en de bijstelling van de werkbudgetten. Rijks-en provinciale gelden zijn incidentele inkomsten en daarmee ongeschikt als dekking voor structurele personeelslasten. Onduidelijk impact van het herschikken van middelen van het Stimuleringsfonds - subsidiëren van innovatieve projecten blijft van belang. Is onttrekking aan de andere werkbudgetten haalbaar gezien de ambities van de schaa sprong.	Inhoudelijke verzoeken: energietransitie: monitoring gemaakte afspraken en aandacht voor coördinatie en afstemming t.a.v. samenwerkingscoalities RES. Economie: binnen deelprogramma versterken vestigingsklimaat expliciet aandacht voor het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen - welke kansen zijn er om anders om te gaan met de beperkingen van de fysieke ruimte.	Focus van werkprogramma op organisatie MRE, gevaar dat het niet voelt als een werkprogramma van de 21 gemeenten. Meer nadruk op inzet die we met elkaar plegen.	Extern advies afwachten, voordat de formatie binnen de MRE-organisatie zo fors wordt uitgebreid. Mogelijk blijkt versterking capaciteit binnen de gemeenten een belangrijkere randvoorwaarden te zijn.
<u>Gemert-Bakel</u>	Kunnen ons vinden in de voorgestelde conceptbegroting. Kunnen ons vinden in keuzes voor financiering extra FTE.	Geen zienswijze in te dienen op het concept werkprogramma 2023-2024. De grote opgave waarmee we aan de slag moeten komen goed naar voren.		
<u>Heeze-Leende</u>		MRE richt zich uitsluitend op strategische coördinatie van ruimtelijke thema's, maar dat de strategische coördinatie op sociale thema's binnen de regio Zuidoost Brabant sterk achter blijft.	Gemeenteraden hebben slechts indirect zeggenschap over zaken die fundamenteel raken aan hun gemeente. Graag zien wij dat de MRE een gesprek tussen de 21 gemeenteraden faciliteert over hoe deze democratische legitimiteit wel geborgd kan worden.	De vraag die op gemeenten af komt met het Samenwerkingsakkoord, de Werkprogramma's, de schaa sprong, de Regionale Ontwikkelstrategie en alle andere opgaven die vanuit Rijk, provincie of MRE komen, is dusdanig groot dat ambtelijke organisaties op dit moment worstelen met beschikbare capaciteit om alles op te pakken. Deze worsteling lijkt met de huidige arbeidsmarkt en ambities voor de toekomst eerder groter dan kleiner te worden.
<u>Helmond</u>	De keuze voor een verschuiving tussen de bijdrage voor het Stimuleringsfonds en de bijdrage voor Regionale opgaven, waardoor per saldo geen "extra" verhoging van de inwonerbijdrage (bovenop de indexering en inwonersgroei) nodig is, waardeert de gemeente. Stemmen in met ontwerpbegroting 2024 en het werkprogramma 2023-2024.	In het werkprogramma zien we inhoudelijke verschillen in de beschrijvingen. Gevraagd wordt de begroting en het werkprogramma inhoudelijk met elkaar in overeenstemming te brengen. Energietransitie: de 565.000 Euro rijksbijdrage is gekoppeld aan specifieke opgaves klimaatakkoord, naar welke activiteiten gaan deze geoormerkte middelen. In werkprogramma vooral procesactiviteiten, verzoek daadwerkelijk in te zetten voor uitvoering klimaatakkoord. Missen in werkprogramma hoe opgaven/deelprogramma's verbonden zijn met hoofdopgaven. Integrale afwegingen belangrijk voor duurzame ontwikkeling regio. Vermenging inhoudelijke opgaves en organisatorische vraagstukken in schema is verwarrend psh. 2 van werkprogramma bij prioriteiten mist duurzame en betrouwbare energievoorziening als prioriteit. Samen met een toekomstbestendig mobiliteitssysteem en natuur en landschap van hoge kwaliteit zijn dit randvoorwaarden om de prioriteiten voor woningbouw, werklocaties en toekomstbestendige voedselproductie te realiseren. Lokale verankering en realisatie vraagt om actieve informatievoorziening van de kant van het MRE.		Vanuit de uitdagingen worden uitbreiding formatie herkend. Wel oog houden voor wat de schaa sprong en versnelling aan gemeenten vragen. Gemeenten staan vanwege schaa sprong en krappe arbeidsmarkt onder druk.

<u>Laarbeek</u>	In de aanbiedingsbrief wordt aangegeven dat indien vanuit het rijk of andere bronnen een grotere bijdrage komt voor de te dekken personele kosten het surplus aan het stimuleringsfonds worden toegevoegd. Wij willen adviseren om een eventueel surplus niet toe te voegen aan het stimuleringsfonds maar indien hier sprake van is dit terug te storten naar de gemeente. In de ambtelijke toelichting is namelijk aangegeven dat de verschuiving van het stimuleringsfonds voor inzet dekking formatie zonder al te veel inhoudelijke gevolgen kan plaats vinden.	Ondersteunen ontwikkeling en koers die MRE heeft ingezet. De tekstuele toelichting op de claim Attero (pagina 18, pagina 19 in de pdf) is achterhaald. Door uitspraak Hoge raad (is kwestie van timing), actualiseren bij definitieve begroting. Aansluiten bij de lokale versnellingsopgave - ook bij de inzet van de extra FTE.		Wordt te weinig aangegeven hoe de forse uitbreiding op FTE vorm wordt gegeven, meer uitwerken. Grotere verschuivingen binnen begroting en FTE uitbreiding duidelijker toe te lichten in begroting incl. overwegingen die hierbij rol spelen. Welke gevolgen hebben de extra FTE voor de werkzaamheden/formatie gemeenten.
<u>Nuenen c.a.</u>	Potentiële risico's ten opzichte van de begroting 2023 in verband met het niet ontvangen van externe financiële middelen en bezuinigingen bij gemeenten met als gevolg een lagere inwonersbijdrage. De forse formatie-uitbreiding neemt extra risico's met zich mee en dit achten wij niet wenselijk. Daarom het verzoek incidentele inhuur of detachering vanuit de gemeenten te overwegen en deze te financieren vanuit rijksmiddelen. Nieuw thema wonen en ruimte, financiering door verschuiving andere programma's. Hier zien we niet dat ambities naar beneden zijn gesteld.	Ambitie binnen samenwerking hoog, beter te prioriteren op paar onderwerpen. Werkprogramma beeld alles in 2023 en 2024 op te pakken. Prioritering eerst strategische verkenning, koersbepaling, visie voor 2030 den verkenning richting 2040/2050. Dit geeft focus en voorkomt ruis om niet op 2 verschillende horizons geschakeld hoeft te worden. Gebruik voor programma Wonen en ruimte de goede ervaringen uit SGE bedrijvenprogrammering is als nieuwe activiteit opgenomen, in 2018 besloten niet langer te doen. Hebben we binnen SGE opgepakt, nu wel weer binnen MRE, Wat wordt op subregionaal en regionaal niveau concreet opgepakt. Wat betekent de coördinatierol van het MRE Landelijk gebied: programma lijkt vooral ingestoken vanuit oogpunt landbouw en op de tegenstellingen stedelijk en landelijk. Maar landelijk gebied veel meer functies zouden ook aandacht moeten krijgen met nadruk op relatie tussen stedelijk en landelijk gebied. Meldt NOVEX stedelijk Brabant. In 2020 opgestelde streefbeeld hoeft o.i. niet te worden herzien. Sluit inhoudelijk goed aan met gewenste ontwikkelingen.	MRE-organisatie alleen kan niet de samenwerking binnen de regio organiseren nodig om tot resultaten te komen. In werkprogramma staat niet hoe het benodigde samenspel gaan organiseren. Dit moet toegevoegd worden. In werkprogramma staat niet concreet wat team MRE gaat doen noch zijn nieuwe rollen verder toegelicht of geduid. Dit moet verder geconcretiseerd worden. In het werkprogramma zou de samenwerking tussen de gemeenten centraal moeten staan; wie doet wat, hoe kunnen we kennis en middelen slim inzetten, welke inzet wordt van elke gemeente verwacht en willen/kunnen gemeenten deze ook leveren. De rol van team MRE is om deze samenwerking te ondersteunen en zou in het werkprogramma niet centraal moeten staan. De benadering in het werkprogramma draagt niet bij aan het versterken van eigenaarschap en medeverantwoordelijkheid van gemeenten. Wij vinden dit een gemiste kans.	Willen we als regio echt een extra stap zetten dan is extra capaciteit binnen team MRE alleen van meerwaarde als ook binnen de gemeenten extra capaciteit wordt vrijgemaakt voor de regionale opgaven. Binnen de gemeente wordt immers de inhoudelijke inbreng, lokale standpunten, (politiek) draagvlak, verankering in lokaal beleid en de uitvoering georganiseerd. Voor de werkzaamheden van team MRE is het essentieel dat dit goed is georganiseerd anders kan dit team niet verder. Groter MRE team meer initiatieven, meer werk voor de gemeenten. Zijn alle 21 gemeenten bereid en kunnen zij voldoende capaciteit vrijmaken voor (sub)regionale samenwerking? Vragen de activiteiten in het werkprogramma een verdubbeling in FTE in team MRE? (Extra) inzet vanuit gemeenten [bestuurders en medewerkers] essentieel. Nu hebben gemeenten al capaciteitsproblemen. Zijn de verwachtingen reëel? Pas als duidelijk is wat van gemeenten wordt verwacht en wat ze daadwerkelijk aan inzet kunnen leveren, kan bepaald worden wat een passende formatie is voor team MRE.
<u>Oirschot</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.

<u>Reusel-De Mierden</u>		De Afstemming trajecten BPLG /Novex de Peel / Novex Stedelijk Brabant / PMIEK / Ruimtelijk Voorstel met de regionale ontwikkelstrategie Zuidoost-Brabant. Deze taak staat alleen ingepland voor 2023. Ons inziens moet dat ook gelden voor 2024. Deze trajecten worden dit jaar niet afgerond. MRE zorgt voor een monitor Vitaal Platteland waarbij zal worden aangesloten op bestaande (landelijke) initiatieven. Onduidelijk is wat dit inhoudt en toevoegt aan lopende trajecten. Graag ophelderen in het werkprogramma.	Het anticiperen op de samenhang tussen de thema's achten wij van groot belang om tot integraal afgewogen besluiten of uitvoeringsactiviteiten te komen die behulpzaam zijn aan de doelstellingen van alle thema's. De samenhang tussen de thema's heeft ons inziens in het werkprogramma voldoende de aandacht maar komt onvoldoende tot uiting in concrete acties of maatregelen. We verzoeken de MRE daarom om deze concrete acties en maatregelen nader te beschrijven in het werkprogramma. We stellen voor om dat onder hoofdstuk 2 van het werkprogramma nader uit te werken Door de toevoeging van het Programma Ruimte en Wonen wordt ook een beroep gedaan op de (gemeentelijke) capaciteit. Het is van belang de samenhang van de programma's te blijven zien en overlappingsen (dezelfde zaken op verschillende tafels) te voorkomen zodat de extra personele capaciteit wordt geminimaliseerd. Ten behoeve van onze realisatiekracht is er daarom de behoefte aan een eenvoudigere structuur (governance), waarbij besluiten die genomen worden centraal gecommuniceerd worden ten behoeve van het behouden van het totale overzicht. De impact voor inzet van de MRE is in het concept werkprogramma 2023-2024 uitgewerkt, die voor de individuele gemeenten niet. De inzet van extra capaciteit op kleinere gemeenten zal behoorlijk zijn. Kleinere gemeenten kunnen op subregionaal niveau weliswaar samenwerken om beschikbare capaciteit optimaal te benutten, maar ook dit zal voor de gemeente Reusel-De Mierden niet toereikend zijn. Inzet van capaciteit op subregionaalniveau (De Kempen) is vooralsnog het maximaal haalbare.	
<u>Someren</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.

<u>Son en Breugel</u>	Toevoegen thema Ruimte en Wonen gaat ten koste van andere thema's, terwijl de regionale opgaven op alle thema's groter is geworden. Geen toelichting wat de consequenties voor de thema's zijn. Risico inzet incidentele middelen voor structurele uitbreiding. Op voorhand niet committeren aan financiële risico. Verlagen stimuleringsfonds betekent dit minder innovatie? Samenwerkingsakkoord en concept-werkprogramma gebaseerd op grote opgaven gecombineerd met onze ambities. Inwonerbijdrage neemt niet toe. Prettig maar voelt ook vreemd. Keuzes leiden echt er tot verlaging van bedragen in andere onderdelen van de begroting. Deze keuzes zijn niet verder toegelicht. Daarom geen inhoudelijke zienswijze op te geven.	Inhoudelijk geen reactie op concept-werkprogramma.	Betrek gemeenten beter bij de keuzes die gemaakt worden. Organisatie-adviestraject is eerstvolgende mogelijkheid hiervoor.	Keuze programmasturing wordt ondersteund. Wel ook aandacht voor de rol van de subregio's en gemeenten in de samenwerking. Dit is niet voldoende uitgewerkt. De omvang van de uitbreiding wordt niet concreet onderbouwd. Missen organisatievoorstel of -model waarvan dit aantal wordt afgeleid. concept-werkprogramma onvoldoende uitgewerkt.
<u>Valkenswaard</u>	De extra FTE mogen niet leiden tot toenemende vraag naar input en output vanuit de deelnemende gemeenten. De druk op de ambtelijke organisatie is al groot.	Zien graag de positie van natuur krachtiger geborgd. Meer claims dan ruimte, maar hierbij mag natuur niet ondergeschikt zijn aan de vraag naar groei. Pleiten ervoor om natuur, water, lucht en bodem meer status te geven. Natuur bij uitstek middel om klimaatambities te realiseren. Leisure als economische drager en binnen thema landelijk gebied niet of nauwelijks genoemd. Aandacht voor de stappen ná RES 1.0 huidige maatschappelijke ontwikkeling staat haaks op gewenste en in het werkprogramma geschetste mobiliteitstransitie. OV verdwijnt meer en meer. Regio met OV steeds onbereikbaarder. Behoeft helder proces wanneer gemeenten en gemeenteraden betrokken worden, welke ruimte er is voor lokale lijnen en hoe de mobiliteitstransitie invullen gaat krijgen. Investerings nodig om Valkenswaard en regio via de weg bereikbaar te houden kleine ondernemers en MKB voelen zich steeds vaker weggejaagd door grotere ondernemers. Graag aandacht voor de innovatiekracht van deze groep ondernemers.	We hebben een vergelijkbare coördinatie op sociale thema's nodig. Dit om te voorkomen dat ons sociaal-maatschappelijk weefsel niet bezwijkt onder de hoge druk van de schaa sprong. Ambtelijke capaciteit bij gemeenten groot knelpunt. Knelpunt huidige arbeidsmarkt en ambities lijken groter te worden. MRE-gemeenten afspraken maken over het concurreren om medewerkers. Samenwerking ook als het gaat om inzet capaciteit, kennis en kunde missen borging van democratische legitimiteit. Gemeenteraden slechts indirect zeggenschap over zaken die fundamenteel raken aan hun gemeente. De stem van de gemeenteraden wordt gemist in de keuzes gemaakt binnen MRE en op bestuurlijke overlegtafels. MRE graag gesprek faciliteren hoe de democratische legitimiteit wel geborgd kan worden. Aandacht gevraagd voor doorlooptijden van agendering van thema's binnen verschillende gremia. Goede en zorgvuldige besluitvorming, vraagt om goede en zorgvuldige voorbereiding in alle gremia.	

<u>Veldhoven</u>	Missen motivatie verlaging stimuleringsfonds. Daarmee zetten we (tijdelijk?) rem op ontwikkeling van nieuwe innovaties/start-ups Is dit een bewuste keuze en waarom? Welke andere mogelijkheden zijn er? Groei in formatie graag verdelen over de thema's. Missen inzicht in de bijdrage die op termijn nog van ons gevraagd worden op basis van programma's/projecten in thema's, bijv. 9 ton Brainportdeal (over periode van 10 jaar).	Brede Welvaart en voorzieningenniveau niet consequent naar thema ingedeeld. In werkprogramma binnen Ruimte en Wonen, in begroting onder Economie.	Niet dubbel uitvoeren van taken in regionaal en subregionaal verband.	
<u>Waalre</u>	Wij missen in de aanbiedingsbrief de motivatie waarom gekozen is voor een aanzienlijke verlaging van de storting in het Stimuleringsfonds. Daarnaast willen we graag inzicht waar de groei in formatie zit verdeeld per thema en in algemene ondersteuning en uit welke middelen deze gefinancierd wordt. Tenslotte missen we nog steeds inzicht in de bijdrage(n) die op termijn nog van ons gevraagd wordt op basis van programma's/projecten in de thema's.			Verder vragen we nogmaals aandacht voor het niet dubbel uitvoeren van taken in regionaal en subregionaal verband.

GGD Brabant Zuidoost				
	Financiën	Beleid	Governance	Organisatie
<u>Asten</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Bergeijk</u>	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.
<u>Best</u>	Stemt in met de programmabegroting.			
<u>Bladel</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Cranendonck</u>	Zorgen over de stijgende kosten.			U geeft aan dat de uitvoering van de bestuursopdracht eind 2023 wordt afgerond en geëvalueerd. We worden graag geïnformeerd over de voortgang. Gaan graag in gesprek over de rol van de GGD ten aanzien van de Omgevingswet.
<u>Deurne</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Eersel</u>	Geen zienswijze, alleen eigen begrotingswijziging i.v.m. storting.			
<u>Eindhoven</u>	Neem de extra kosten rondom de omgevingswet mee in de begroting. Maakt zich zorgen over de kosten rondom verbeteren informatieveiligheid.	De GGD heeft een ondersteunde en adviseerde taak rondom SPUK/GALA.	Wordt graag geïnformeerd over resultaten evaluatie bestuursopdracht.	
<u>Geldrop-Mierlo</u>	Vragen zich af hoe reëel het percentage van de index is. Mede gelet op de inflatie en loonontwikkeling.			
<u>Gemert-Bakel</u>	Geven akkoord op begrotingswijziging 2023 en programmabegroting 2024.	Willen graag op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen.	Wordt graag geïnformeerd over resultaten evaluatie bestuursopdracht.	
<u>Heeze-Leende</u>	Zorgen over de steeds stijgende kosten bij de GGD (dit geldt ook voor andere verbonden partijen) en dit stelt de gemeente voor een financiële uitdaging.		De begroting geeft inzicht in de verwachte uitgaven op de diverse onderdelen en taken van de GGD voor alle in de GR deelnemende 21 gemeenten samen. Een helder en transparant overzicht van de kostenverdeling per gemeente echter ontbreekt. Dit is vanuit ambtelijk en bestuurlijk oogpunt een wenselijke toevoeging. Daarmee is in één oogopslag duidelijk uit welke onderdelen de pijlers zijn opgebouwd, wat wettelijke en maatwerktaken zijn én hoeveel een gemeente aan deze onderdelen betaald. We willen u verzoeken bij toekomstige begrotingen en jaarverslagen zo'n financieel overzicht op te nemen.	

<u>Helmond</u>	Stemt in met programmabegroting 2024. Verzoeken om de majeure projecten zsm door te vertalen in de programmabegroting van 2024 (door begrotingswijziging aan te leveren).		Wordt graag geïnformeerd over resultaten evaluatie bestuursopdracht.	
<u>Laarbeek</u>	Stemt in de programmabegroting.			Voor het GALA/Brede SPUK en omgevingswet moet bekeken worden of iets een basistaak of een contracttaak is. Bij contracttaken kunnen tarieven gesteld worden waar gemeenten individuele keuzes in kunnen maken.
<u>Nuenen c.a.</u>	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.	Nog geen zienswijze beschikbaar.
<u>Oirschot</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Reusel-De Mierden</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Someren</u>	Neem de extra kosten rondom de omgevingswet mee in de begroting .			
<u>Son en Breugel</u>	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.	Voorstel om geen zienswijze in te dienen.
<u>Valkenswaard</u>	stemt in met zienswijze op de programmabegroting			
<u>Veldhoven</u>	Akkoord met extra middelen voor informatieveiligheid e.d.	De extra ruimte die de GGD wil bieden aan kwetsbare gezinnen mag niet ten koste gaan van de kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening.		Stem de uitwerking van het extra ruimte bieden aan kwetsbare gezinnen af met betrokken gemeenten.
<u>Waalre</u>	houdt extra rekening, gezien de index van 2%, met de schommelende inflatie.			